

(इंग्रजीमध्ये टंकलिखित केलेल्या न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

पॉवर फायनान्स कॉर्पोरेशन लिमिटेड

विरुद्ध

प्रमोद कुमार भाटिया

१७ मार्च १९९७

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती जी. टी. नानावटी]

सेवा कायदा:

ऐच्छिक निवृत्ती - देऊ केलेला प्रस्ताव स्वीकारला - जेव्हा प्रभावी होतो - अधिशेष कर्मचार्यांना दिलासा देण्यासाठी महामंडळाने तयार केलेली योजना - योजनेअंतर्गत ऐच्छिक सेवानिवृत्तीसाठी अर्ज करणारा कर्मचारी - थकबाकीच्या मंजूरीच्या अधीन राहून २० डिसेंबर १९९४ रोजीच्या कार्यवाहीद्वारे महामंडळाने राजीनामा स्वीकारला - स्वीकृती - ३१.१२.१९९४ पासून लागू केली जाणार होती - दरम्यान महामंडळाने योजना मागे घेतली - उच्च न्यायालयाने असे म्हटले की २०.१२.१९९४ तारखेच्या आदेशामुळे कर्मचार्याचा निहित हक्क निर्माण झाला आणि त्यानंतरच्या आदेशांद्वारे त्याचे विभाजन केले जाऊ शकत नाही - अधिनिर्णित - दिनांक २०.१२.१९९४ हा एक सशर्त आदेश आहे ज्यामध्ये देय रक्कम दिली जाईपर्यंत आदेश प्रभावी होत नाही-स्वेच्छानिवृत्ती किंवा राजीनाम्याचा प्रस्ताव स्वीकारल्यानंतर कर्मचार्याला कर्तव्यातून मुक्त केल्याशिवाय कर्मचारी आणि नियोक्ता यांच्यातील संबंध संपुष्टात येत नाहीत. -स्वेच्छानिवृत्ती स्वीकारण्याचा आदेश सशर्त असल्याने आणि या अटीचे पालन करण्यापूर्वी

महामंडळाने योजना मागे घेतली, त्यामुळे तो आदेश प्रभावी झाला नाही-त्यामुळे कर्मचाऱ्याच्या बाजूने कोणताही निहित अधिकार निर्माण करण्यात आलेला नाही.

दिवाणी अपील न्यायाधिकरण: दिवाणी अपील क्रमांक - २४१६/१९९७

डब्ल्यू. पी. क्रमांक - २०८६/१९९५ मधील दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या दिनांक १. ११. ९६ च्या निकाल आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्या ए. के. सिकरीसाठी जी. पी. पी. राव आणि एस. नंदराजोग आणि

प्रतिवादीसाठी सुश्री मधु सिकरी.

न्यायालयाने पुढील आदेश दिला

अनुमती दिली

आम्ही दोन्ही बाजूंचा विद्वान वकिलांचे म्हणणे ऐकले आहे.

विशेष अनुमतीद्वारे हे अपील दिल्ली न्यायालयाच्या खंड न्यायपीठाच्या निकालावरून उद्भवते, जो सी. डब्ल्यू. क्र. २०८६/९५ मध्ये १.११.१९९६ वर देण्यात आला आहे.

मान्यताप्राप्त स्थिती अशी आहे की, प्रतिवादीने, अपीलकर्ता-महामंडळामध्ये काम करत असताना, अतिरिक्त कर्मचारीवर्ग मुक्त करण्यासाठी महामंडळाने तयार केलेल्या योजना ऐच्छिक सेवानिवृत्तीसाठी अर्ज केला होता. सुरुवातीला, २० डिसेंबर १९९४ रोजीच्या कार्यवाहीद्वारे, थकबाकी भरण्याच्या अधीन राहून महामंडळाने त्यांचा राजीनामा स्वीकारला. ही स्वीकृती ३१ डिसेंबर १९९४ पासून लागू होणार होती. ६ जानेवारी १९९५ रोजी लिहिलेल्या पत्राद्वारे त्यांनी ५ लाख रुपयांची रक्कम वजा करण्याची विनंती केली. ३७,५२१.२० थकबाकीच्या रकमेतून. त्यांनी अशी विनंतीही केली:

" मी पुन्हा एकदा तुम्हाला विनंती करतो की मला पी. एफ. सी. या दिनांकापासून ३१.१२.१९९४ पासून मुक्त करणारा औपचारिक दिलासा आदेश त्वरित माझ्याकडे सोपवावा. माझा सेवा कालावधी, ज्यासाठी अनुदानाची रक्कम देय आहे, ते मला कळवावे आणि माझी देय रक्कम त्वरित भरावी ".

त्या आधारावर, अपीलकर्त्याचे विद्वान ज्येष्ठ वकील पी. पी. राव यांनी असा युक्तिवाद केला आहे की प्रतिवादीच्या ऐच्छिक निवृत्तीची स्वीकृती ही सशर्त होती. थकबाकी भरल्यानंतर जोपर्यंत त्यांना कर्तव्यांमधून मुक्त केले जात नाही, तोपर्यंत ऐच्छिक निवृत्ती प्रभावी होत नाही, हे त्यांना स्वतःच समजले होते. दरम्यान, अतिरिक्त कर्मचारीवर्ग नसल्यामुळे महामंडळाला लागू न होणारी ऐच्छिक निवृत्ती योजना लागू करण्यासाठी अपीलकर्त्याने केलेली चूक लक्षात घेऊन, अपीलकर्त्याने ही योजना मागे घेतली. त्यामुळे, प्रतिवादीला कर्तव्यांमधून मुक्त करणारी कोणतीही योजना किंवा स्वेच्छेने निवृत्तीचा अंतिम आदेश नव्हता. त्यामुळे २० डिसेंबर १९९४ रोजीच्या आदेशाने प्रतिवादीमध्ये निहित अधिकार निर्माण केला आणि त्यानंतरच्या आदेशांद्वारे तो काढून घेतला जाऊ शकत नाही, असे उच्च न्यायालयाने म्हटले आहे.

सुरुवातीला, श्री. ए. के. सिक्री प्रतिवादीच्या वतीने हजर झाले आणि त्यांनी या प्रकरणात युक्तिवाद केला. आदेश निर्देशित होण्यापूर्वी, प्रतिवादी स्वतः हजर झाला आणि म्हणाला की त्याच्या वकिलाला दिलासा दिला जाऊ शकतो आणि त्याला या प्रकरणात युक्तिवाद करण्याची परवानगी दिली जाऊ शकते. त्यानुसार, आम्ही त्याला या विषयावर युक्तिवाद करण्याची परवानगी दिली. २० डिसेंबर १९९४ रोजी लिहिलेल्या पत्रावर केलेल्या समर्थनाच्या आधारे त्यांना कर्तव्यातून मुक्त करण्यात आले आणि ६ जानेवारी १९९५ रोजी लिहिलेल्या पत्राचा अर्थ त्यांना कर्तव्यातून मुक्त करण्यासाठी प्रमाणपत्र मागणे असा होता, असे त्यांनी नमूद केले. ऐच्छिक

निवृत्तीची स्वीकृती ३१ डिसेंबर १९९४ पासून लागू झाली होती, त्यामुळे त्यांच्यात निहित अधिकार निर्माण झाला होता. त्यामुळे उच्च न्यायालयाचे मत कायदानुसार आहे.

संबंधित युक्तिवादांचा विचार करता, विचारार्थ उद्भवणारा प्रश्न असा आहे: २० डिसेंबर १९९४ रोजीच्या कार्यवाहीद्वारे ऐच्छिक निवृत्ती स्वीकारल्यानंतर प्रतिवादीने निहित हक्क मिळवला आहे का? असे दिसून येते की आदेश ही एक सशर्त आदेश आहे ज्यामध्ये देय रक्कम दिली जाईपर्यंत आदेश प्रभावी होत नाही. प्रतिवादीने स्वतः कबूल केले की थकबाकी त्याला देय असलेल्या रकमेतून समायोजित केली जाऊ शकते. हे मान्य आहे की, असा कोणताही बदल करण्यात आलेला नाही. त्यामुळे, त्याला योग्यरित्या समजले की जोपर्यंत त्याला पदाच्या कर्तव्यांमधून मुक्त केले जात नाही, तोपर्यंत थकबाकी भरल्यानंतर, त्याची ऐच्छिक निवृत्ती स्वीकारणारा आदेश प्रभावी होत नाही.

जोपर्यंत कर्मचार्याला कर्तव्यातून मुक्त केले जात नाही, तोपर्यंत ऐच्छिक निवृत्तीचा किंवा राजीनाम्याचा प्रस्ताव स्वीकारल्यानंतर कर्मचारी आणि नियोक्ता यांच्यातील न्यायिक संबंध संपुष्टात येत नाहीत, अशी आता कायदेशीर स्थिती निश्चित झाली आहे. ऐच्छिक निवृत्ती स्वीकारण्याचा आदेश सशर्त असल्याने, अटींचे पालन करण्यापूर्वी अटींचे पालन व्हायला हवे होते, अपीलकर्त्याने योजना मागे घेतली परिणामी, ऐच्छिक निवृत्ती स्वीकारण्याचा आदेश प्रभावी झाला नाही. त्यामुळे प्रतिवादीच्या बाजूने कोणताही निहित अधिकार निर्माण करण्यात आलेला नाही. त्यामुळे, उच्च न्यायालयाने असे म्हणणे योग्य नव्हते की प्रतिवादीने निहित अधिकार प्राप्त केला आहे आणि म्हणूनच, अपीलकर्त्याला नंतर योजना मागे घेण्याचा कोणताही अधिकार नाही.

त्यानुसार अपील करण्यास परवानगी आहे. उच्च न्यायालयाचा निर्णय उलटला आहे. रिट याचिका फेटाळली जाते. खर्चा बाबत आदेश नाहीत.

आर. पी.

अपील मान्य करण्यात आले

अस्वीकरण

या न्याय निर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकार असल्यास त्याच्या तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकर्ता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापरा करिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.